

Vyhodnocení dotazníků k rozvoji školní družiny při ZŠ Čerčany – červen 2023

Děkujeme tímto všem respondentům, kteří věnovali svůj čas a úsilí vyplnění dotazníku ke školní družině. Moc si ceníme obzvláště poznámek, připomínek a nápadů, které jsme v dotaznících takto získali. Škola se bude snažit s podněty pracovat a vylepšovat dle možností podmínky pro provoz družiny, a to i v součinnosti s vedením obce Čerčany.

Dotazníkové šetření bylo letos provedeno pro potřeby rozvoje ZŠ Čerčany a jejich součástí, resp. pro šk. družinu byl dotazník připraven zcela samostatně. Cílem bylo zjistit názory rodičů či zákonných zástupců dětí na téma současného stavu i budoucího rozvoje prostor školní družiny, což souvisí s rozvojovou stavebně-prostorovou koncepcí areálu ZŠ Čerčany na desítky let dopředu, na kterém v současnosti spolupracuje tým několika osob.

Proč vlastně takové úsilí s dotazníky? Co se stalo se školní družinou? Kde je problém? A je to vůbec problém...?

Ano, je.

Pro mnoho lidí je totiž téma školní družiny poněkud okrajové, až zanedbatelné, mimo jakoukoliv pozornost. Ale ve skutečnosti je to poměrně závažný sociálně-bezpečnostní problém, a dlouhodobě opomíjený. Otázka nedostačující kapacity školní družiny ZŠ Čerčany se stala náhlým a palčivým problémem pro ty zaskočené rodiny, teprve když se v nedávných letech do školní družiny nedostalo větší množství dětí, u kterých se předpokládalo, že mají družinu „skoro jistou“. Jde o to, že se nedostaly do družiny ani všechny děti ze 3. ročníků ZŠ (a vůbec žádné děti ze 4. a 5. ročníků), které o družinu měly zájem a do družiny by chodit chtěly či měly (z důvodů osamělosti a potřebnosti, neboť se o ně prostě nemá kdo po školní výuce postarat). Nepodstatný problém? Že se po skončení výuky po 13. hodině budou po ulicích Čerčan muset toulat děti ve věku 8 až 9 let? Než se jim vrátí rodiče z práce a vyzvednou je/odvezou ze šk. družiny, někdy až opravdu v 17 hodin? Nebo nemají kde přečkat čas několika hodin mezi výukou v ZŠ a dalším pozdějším kroužkem, sportovním tréninkem, hudebkou...? To si opravdu dnes někdo myslí, že je v pořádku? Je vskutku na místě ironická věta typu: „Tak ať se o ně postarají prarodiče nebo ať si zaplatí někde vychovatelku...“? Je správný takto tvrdý liberální přístup k životu a nechat čekat samotné i dost malé holčičky s mobilem v čekárně na nádraží ČD (třeba na autobus), a to i po setmění, když je tma na počátku prosince již po 16. hodině? Máme se aktuálně dál bavit ve společnosti o nutných rostoucích státních zdravotních nákladech na léčbu závislostí či psychických poruch již u malých dětí i dospívajících ze zdravotního pojištění, když je odsoudíme již v 9 letech k osamělému bloumání a přežívání s mobilem někde tady ve veřejném prostoru Čerčan? A třeba na tom nádraží, lze tam totiž chytit zdarma ČD wi-fi připojení, pokud má dítě limitovaná data v mobilu. Nebo se podíváme racionálně obecně na to, že je školní družina dlouhodobě podceňovaná forma mimoškolního a často i kvalitního vzdělávání, kde s dětmi pracují vzdělané vychovatelky (a navíc je to i baví), ale máme tu problém s nedostatkem vhodných prostor určených pro aktivity školní družiny? Ano, ti kompetentní, co o tom často rozhodují na nějaké finanční či řídicí úrovni, o tom často nemají ani tu nejmenší realistickou představu, neboť rodinnou „taxislužbu“ na kroužky dětí či zajištění školní družiny v rodině řeší někdo jiný...(převážně ženy).

Jak se vypořádat s problémem zvaným školní družina, měla i napomoci anketa pro rodiče a další rodinné členy žáků ze ZŠ Čerčany, kterou jsme ve spolupráci škola-obec zorganizovali před létem 2023. A jak se také ukázalo, školní družina je něco víc, než jen „hlídané odkladiště menších dětí“. Výstupy jsou souhrnně takové:

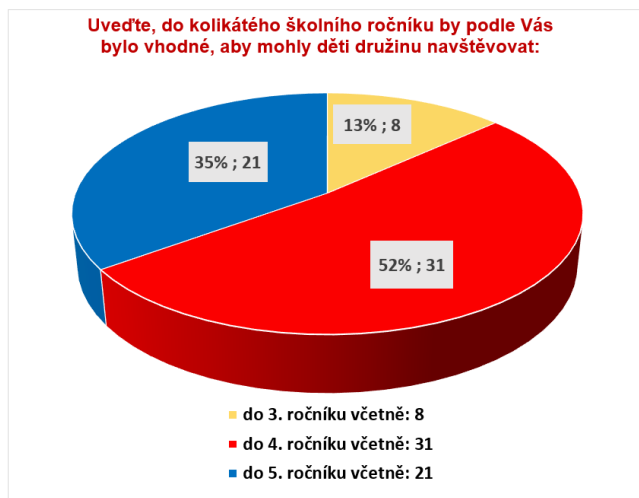
- Do školní družiny v Čerčanech mohlo docházet ve škol. roce 2022/2023 **celkem jenom 165 žáků**. Na dotazník ke školní družině reagovalo v období od 9. do 19. června 2023 a odpovědělo celkem **60 osob**.
- Většina - 93% odpovědí bylo od osob ve věku 26 – 50 let (56 odpovědí), přičemž 70% reakcí bylo z rodin, ze kterých dochází alespoň 1 dítě do školní družiny (celkem 42 odpovědí). **30% reakcí bylo z rodin, ze kterých nechodilo v době průzkumu žádné dítě**

do školní družiny. Většina odpovědí, skoro 3/4, byla z rodin, kde měly zkušenosti se školní družinou.

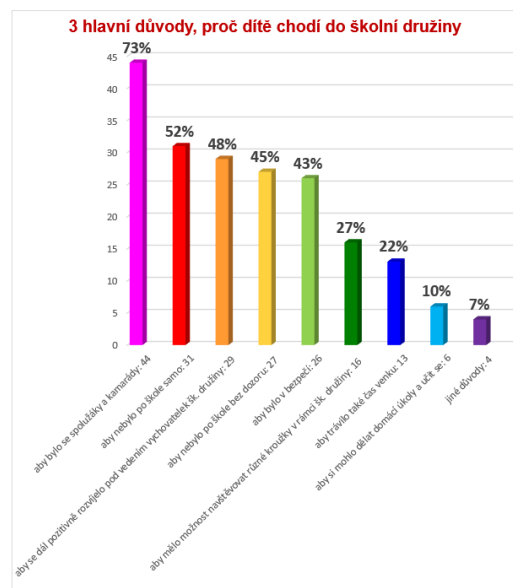
- Pro asi 25 % rodin, ze kterých dochází alespoň 1 dítě do školní družiny, je téma školní družiny významné; natolik, že věnovaly čas dotazníkovému šetření a snažily se nějak přispět svým názorem a připomínkami k rozvoji školní družiny v Čerčanech.
- Do školní družiny v Čerčanech chodí děti max. do 3. ročníku školy, a ani ne všechny, které by tam chtěly chodit. Tedy ani všechny děti ze 3. ročníků se do šk. družiny tzv. „nevejdou“. A děti ze 4. a 5. ročníků, to už vůbec ani nezkoušejí se přihlásit.
- Z množiny odpovědí z rodin, jejichž dítě do šk. družiny v současnosti nechodí, je cca 2/3 (tedy 63%) dětí, které do šk. družiny nechodí a rády by do šk. družiny chodily, ale nemohou tam chodit, neboť nedostačuje kapacita družiny, tedy nebyly do družiny přijaty. Zatímco 37% dětí respondentů, které do šk. družiny nechodí, tam nechodí, protože o to jejich rodina nemá zájem.

Dalo by se usuzovat, že z 30 % celkového počtu dětí, které do družiny nechodí, ale měly/a mohly by do družiny chodit, jsou téměř 2/3 z těchto dětí ty, které se do družiny prostě nedostanou z kapacitních důvodů. Ve skutečnosti se dá odvodit, že reálně jde o desítky dětí, které by do šk. družiny chtěly, nebo i většinou patřily, a to vzhledem k rizikovosti jejich samostatného života, pokud jsou zcela bez dohledu dospělých osob (a musejí nějak přežít odpoledne, než se dostanou domů nebo se setkají s někým z rodiny doma).

- Do kolikátého školního ročníku by bylo vhodné, aby mohly děti šk. družinu navštěvovat? (Viz graf 1.)
 - 13 % odpovědí je mínění, že stačí, aby do školní družiny chodily děti jen do 3. ročníku ZŠ;
 - 52 % odpovědí je mínění, že je třeba, aby do šk. družiny chodily i děti ze 4. ročníku ZŠ;
 - 35 % odpovědí je mínění, že je třeba, aby do šk. družiny chodily i děti z 5. ročníku ZŠ.Tento názor koresponduje i s výsledky z jiných škol, kde proběhla podobná anketa, kde si většina rodičů myslí, že by NÁROK na navštěvování šk. družiny měly mít i děti ze 4. ročníků, a dle vyzrálosti a samostatnosti dětí také určitá část dětí i z 5. ročníků ZŠ. Pokud je rodina tvořena např. jen matkou samoživitelkou a dítětem/děťmi, které do školy navíc dojíždějí hromadnou dopravou, a rodina nemá peníze na financování zájmových aktivit a kroužků, kam by mohly děti odpoledne chodit, vzniká i rizikové období pro děti teprve 9leté prakticky každý den odpoledne, kdy děti musí od cca 13-14 h nějak strávit (přežít) samy několik hodin i celé odpoledne až do třeba podvečerního návratu matky z práce. (Situace u dětí ze ZŠ Čerčany není detailně zjištěna, jde o odhad z jiných škol a analogických spádových oblastí.)
- Hlavní udávané důvody v dotaznících, proč dítě chodí do školní družiny:
Nejvíce uváděným – prvním - důvodem pro pobyt dítěte ve šk. družině je, aby bylo se spolužáky a kamarády: 73 % odpovědí je tohoto mínění. Teprve na druhém místě je důvod, aby nebylo dítě po škole samo: 52 % odpovědí. Třetím důvodem pro pobyt dítěte ve šk. družině je, aby se dál pozitivně rozvíjelo pod vedením vychovatelek šk. družiny: 48 % odpovědí. Čtvrtý (45 %) a pátý (43 %) uváděný důvod je potřeba, aby dítě nebylo bez dozoru, či aby bylo v bezpečí. Viz graf 2.

Graf 1

Graf 2

- Prostory pro pobyt dětí ve školní družině měly být jiné a jinak zařízené (i jinde), než jsou školní učebny, kde děti tráví školní výuku. 85% reakcí uvádí názor, že by prostory pro pobyt dětí ve školní družině měly být jiné, jinde a jinak zařízené, než jsou školní učebny, kde děti tráví povinnou školní výuku. Resp. prostory školní družiny by měly být zařízené a uzpůsobené lépe potřebám činností šk. družiny.
- 58 % reakcí uvádí názor, že by bylo potřeba zlepšit prostředí a vybavenost v interiérech školní družiny ZŠ Čerčany.
- Pokud rodiče uváděli vlastní podněty a napsali osobní názory, nejvíce jich směřovalo k tomu, aby mohly být děti více aktivní, více se pohybovat, měly více možností využívat venkovní zahradu školy se sportovním areálem.
- Další důraz byl na venkovní herní a interaktivní prvky, sportovní vybavení, možnosti snižování tepelné zátěže ve vedrech stíněním (zelení, přístřeškem), ochlazováním s pomocí vodních prvků.
- Pro čas dětí trávený v interiéru byla vyjadřována podpora pro kolektivní činnosti, hraní společenských her, tvořivých aktivit, i zlepšení podmínek pro psaní domácích úkolů, a to ve smyslu méně času dětí stráveného u obrazovky televize nebo počítačů.

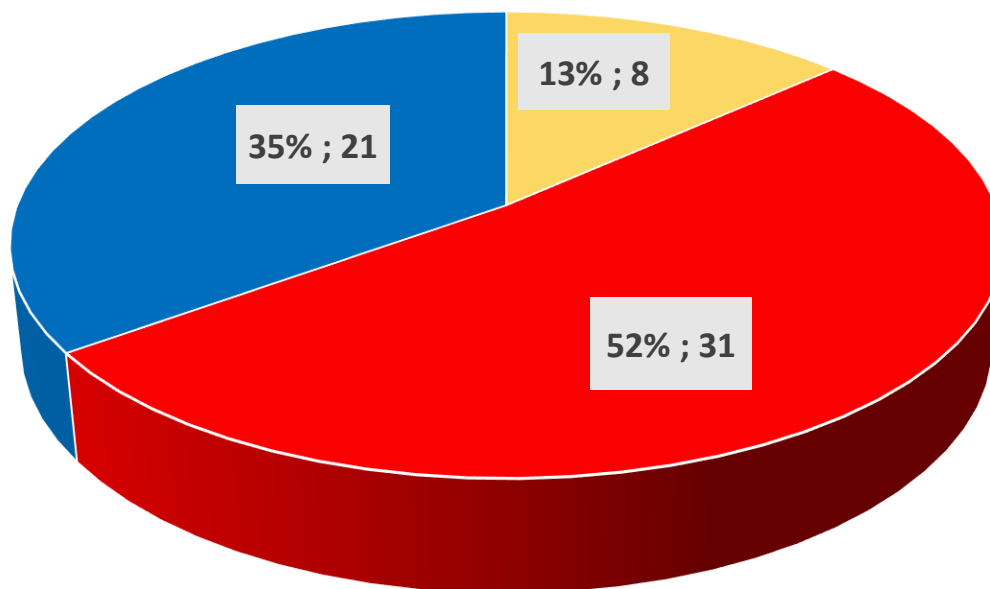
Závěr:

Školní družina při ZŠ Čerčany je dobré zařízení, které bojuje s nedostatkem prostoru i kapacity pro mimoškolní vzdělávání dětí, ale i přes to se vychovatelkám daří s dětmi hezky pracovat a pozitivně je rozvíjet. Potřeba pro rodiče i společensko-výchovná důležitost školní družiny pro menší děti je vysoká. Tým vychovatelek ze školní družiny by měl mít k dispozici větší a lepší prostory pro družinové aktivity (tvořivost, kolektivní a pohybové činnosti), které by byly zaměřené na potřeby družiny, a nebyly by školními učebnami (jak ostatně doporučují psychologové).

Za skupinu osob, které se věnovaly anketě ke školní družině, zpracovala výstupy a komentář:
Ing. Jana Tywoniaková

Zdrojové základní zpracování grafů, které by měly doprovázet text k anketě. Cílem je, aby i při zmenšení do zpravodaje k tisku **byly popisky uvnitř grafů čitelné!**

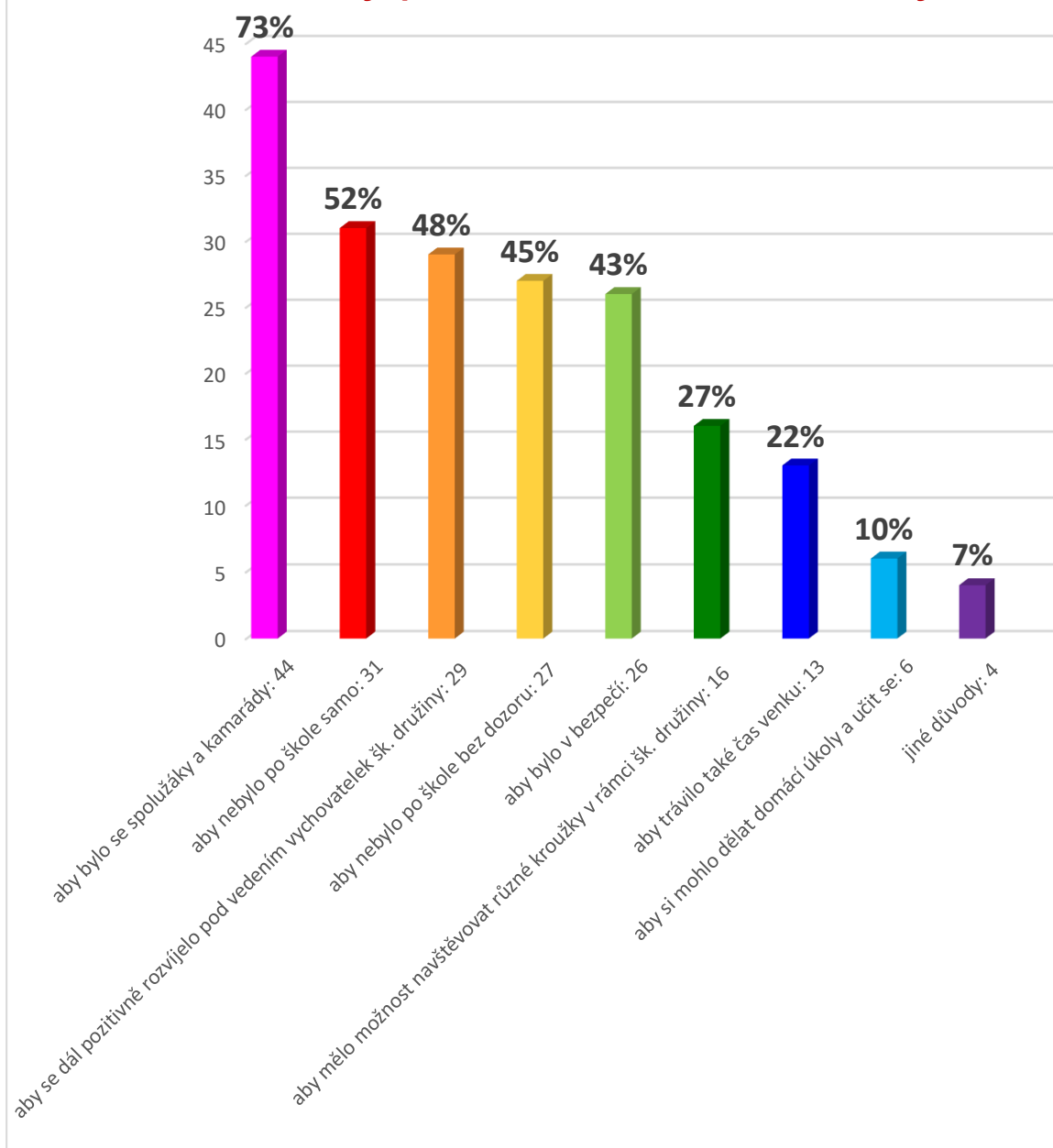
Uveďte, do kolikátého školního ročníku by podle Vás bylo vhodné, aby mohly děti družinu navštěvovat:

- do 3. ročníku včetně: 8
- do 4. ročníku včetně: 31
- do 5. ročníku včetně: 21

Graf 1

3 hlavní důvody, proč dítě chodí do školní družiny

Graf 2

Reakce Základní školy Čerčany

V letošním školním roce 2023/24 by venkovní školní hřiště mělo být k dispozici i žákům školní družiny, vyjma travnatých ploch. Rovněž by nám měla sloužit i tělocvična v závislosti na rozvrzích tříd a mimoškolních sportovních aktivitách. Tím rozšíříme sportovní vyžití dětí.

Na začátku školního roku je vždy možnost přihlásit děti do zájmových kroužků organizovaných školou. Letos je možnost vybrat například z kroužků keramiky, sportovních her, matematiky, českého jazyka, angličtiny, informatiky, šachů, vaření, lezecký a výtvarný kroužek, rukodělné činnosti (La Mamka) atd.

Užívání počítačů a televize je pro děti časově omezená činnost, která je dobrovolná. Ve školní družině je 2x počítač s dětskými didaktickými hrami, kde se během 1 hodiny, střídají děti v časovém rozmezí cca 5 min. Televize s animovanými dětskými pořady, mohou děti sledovat pouze při odpočinkové činnosti (i během ranní školní družiny), pokud se samy rozhodnou. Současně probíhají společenské hry a jiné aktivity i v jiné místnosti družiny.

Vypracovávání domácích úkolů ve školní družině - podle týdenní skladby zaměstnání mohou žáci vypracovávat domácí úkoly až po 15:30 hod. A to pouze po domluvě a se schválením třídní učitelky a zákonného zástupce. V této době již mají možnost vypracovávat domácí úkoly v klidné místnosti k tomu určené.

Do vnitřních prostor je rodičům zakázáno vstupovat z bezpečnostních důvodů. Rodiče mají kdykoliv možnost navštívit prostory školní družiny po vzájemné domluvě s vychovatelkou. Taktéž si rodiče mohou prohlédnout prostory družiny např. v rámci dne otevřených dveří (zatím 1x v roce), který každoročně probíhá i na naší škole. V letošním roce se např. uskutečnil dne 24. 5. 2023. V tento den se ale do prostor školní družiny nedostavil žádný z rodičů.

V rámci tohoto školního roku 2023/24 a za vzájemné spolupráce, bude pořádán společný den rodičů s dětmi. Rodiče budou včas informováni.

Vyjádření sboru vychovatelek školní družiny a za vedení základní školy:

Ing. Miroslav Král, ředitel ZŠ Čerčany